

POHYBOVÁ GRAMOTNOST DĚTÍ V KONTEXTU MATEŘSKÉ ŠKOLY

CHILDREN'S MOVEMENT LITERACY IN THE CONTEXT OF PRESCHOOL

Pacholík Viktor, Smětáková Kateřina

Klíčová slova: pohybová gramotnost; atributy pohybové gramotnosti; pedagogické strategie

Key words: physical literacy; attributes of physical literacy; pedagogical strategies

Cílem výzkumného šetření bylo popsat strategie rozvíjení pohybové gramotnosti dětí v podmínkách mateřské školy. Dílčím cílem bylo analyzovat, jak učitelky mateřských škol vnímají pojem pohybová gramotnost a jak probíhá začleňování strategií do edukačního procesu v mateřské škole.

Pohybová gramotnost je chápána jako způsobilost a motivace k využití vlastního pohybového potenciálu, která může významně přispívat ke kvalitě života člověka. Zahrnuje nejen druh pohybu, úroveň motorických schopností a dovedností, ale také vědomosti o pohybu a do jisté míry i postoje jedince k pohybu a jeho individuální pohybové chování (Vašíčková, 2016). Autorkou konceptu pohybové gramotnosti je Margaret Whitehead (2001). Pohybově gramotný člověk podle Whitehead (2010) vnímá své schopnosti, uvědomuje si je a na základě toho je schopný identifikovat faktory ovlivňující pohybový výkon. Rozumí tedy důsledkům nejen samotného tělesného pohybu, ale také spánku, výživy a dalších souvisejících jevů. Pohybovou gramotnost je tedy nutné vnímat holisticky v propojení s různými aspekty života člověka. V souvislosti s pohybem dětí se v České republice s pojmem pohybové gramotnosti setkáváme u předních českých odborníků (Dvořáková, Engelthalerová et al., 2017; Mužík, 2014) i v dokumentech MŠMT či MZ.

K naplnění stanovených cílů jsme zvolili kvalitativní design výzkumu. Realizovali jsme přímé nestrukturované pozorování činností učitelky v rámci běžného dne v mateřské škole s využitím audiovizuálního záznamu pro následnou důkladnou analýzu. Pozorování jsme doplnili polostrukturovaným interview, ze kterého byl pořízen audio záznam. K pořízení obrazového i zvukového záznamu jsme získali informovaný souhlas všech participantek. Získaná data byla analyzována pomocí otevřeného kódování. Participantkami bylo osm učitelek běžné mateřské školy s minimálně pětiletou praxí.

Výzkumná zjištění naznačují zkreslené chápání pojmu pohybová gramotnost.

Učitelky obvykle kladou důraz na pohybové chování dětí, úroveň motorických schopností a dovedností a tělesnou zdatnost. Ukazuje se, že pohybovou gramotnost je možné rozvíjet v různorodém prostředí, a to jak v prostorách určených pro pohybové aktivity, tak příležitostně při různých denních činnostech v mateřské škole. Významným aspektem jsou příklady dospělých i vrstevnické vzory. Jistým limitem však je přístup učitelky, její zájem a kreativita.

Abstract: The paper introduces the research conducted at Tomas Bata University in Zlín in 2017–2018. The objective of the research was to depict strategies of movement literacy development in children, under the conditions of preschool. Eight pre-school female teachers with a minimum length of 8 years' experience participated in the research. Direct unstructured observation and semi-structured interview were conducted. The acquired data have been analysed by means of an open coding method. The results point out the distorted understanding of the term "movement literacy" by the teachers, as they mostly emphasise fitness, motor abilities and skills level. We can develop the movement literacy in children under various backgrounds and conditions. There is no need for a specific environment for physical activity implementation. Adult and peer models are important factors as well. However, the teachers' approach, interest and creativity may present a certain limit.

Literatura/References:

- Hardman, A. E., & Stensel, D. J. (2009). *Physical activity and health: The evidence explained* (2nd ed.). Routledge: Abingdon.
- Vašíčková, J. (2016). *Pohybová gramotnost v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Whitehead, M. (2010). *Physical literacy: throughout the lifecourse*. Abingdon: Routledge.